

IN MEMORIAM EDDY DENAYER

Door Jaak Geurts

Aan mij als jarenlange collega en vriend van Eddy werd gevraagd om tijdens deze herdenking een beeld te schetsen van de persoon en het leven van Eddy. Eigenlijk is dat bijna een onmogelijke opdracht. Want hoe kan je zo een boeiend mens en zo een rijk gevuld leven samenpersen in enkele minuten en in een aantal zinnen?

Wat volgt is daarom zeker een onvolledige en ook heel persoonlijke terugblik op het leven en het werk van Eddy. Ik heb mij tijdens het uitschrijven van mijn terugblik vooral laten leiden door een aantal beelden en herinneringen die sinds het overlijden van Eddy al dagenlang door mijn hoofd blijven schieten. En ik heb geprobeerd om er wat passende foto's bij te vinden.

Uit de vele gesprekken die ik met Eddy had, en we hebben eindeloos veel en lang met elkaar 'gekletst', kon ik opmaken Eddy altijd al een man met een droom was, een 'idealist'. Alhoewel het woord 'idealist' tegenwoordig blijkbaar bijna een scheldwoord is geworden, was Eddy terecht fier op die eretitel.

In zijn jeugdijaren als chiroleider en als groene jongen avant la lettre, en ook later nog, liet Eddy zich inspireren door vrijheidsstrijders als Martin Luther King en Che Guevara. En de protestsongs en andere liedjes van kleinkunstenaars als Boudewijn de Groot, Zjef Vanuytsel en Raymond van het Groenewoud vormden de soundtrack van zijn jonge leven.

Na zijn vreselijk motorongeval, na lange weken in de coma en na de nog langere maanden in de revalidatie, werd Eddy door zijn lichaam in een andere rol gedwongen. Zijn lichaam was beschadigd, maar zijn droom van een eerlijke en rechtvaardige wereld met gelijke kansen voor iedereen bleef intact. Al tijdens zijn revalidatie en zeker na zijn verhuis naar 'het verre Limburg' ontdekte Eddy nieuwe helden en stelde hij zich nieuwe doelen. Mensen als Adolf Ratzka uit Zweden en Jan-Jan Sabbe in Gent werden voor hem eerst rolmodellen maar al snel werden het metgezellen en strijdmakkers.

Samen met Jan-Jan, met Jos Huys en Luc Demarez richtte Eddy Independent Living Vlaanderen op. ILV, en zeker de mensen uit de harde kern van die beweging, zouden in de daaropvolgende jaren het hele Vlaamse gehandicaptenbeleid een totaal andere uitzicht gaan geven. En op die manier ook het leven van duizenden mensen met een beperking ingrijpend beïnvloeden.

Onder impuls en druk van mensen als Eddy, Jan-Jan en Vivianne Sorée kregen mensen met een lichamelijke beperking voor het eerst de kans om zelfstandig te gaan wonen en leven met ondersteuning door diensten voor zelfstandig wonen.

Maar hun uiteindelijke doel lag veel verder en was veel ambitieuzer: ooit zouden alle mensen met een beperking baas worden over hun eigen leven en hun eigen ondersteuning. Maar dan moesten ze zelf ook wel de financiële middelen in handen krijgen. Na lange jaren van niet aflatende actie en van eindeloos lobbywerk werd een eerste tussenstap gezet: de invoering van het Persoonlijk Assistentiebudget. En uiteindelijk heeft Eddy heel recent toch nog de lancering en implementering van de Persoonsgebonden Financiering mogen meemaken.

Mijn eerste ontmoeting met die strijdbare en zelfs rebelse Eddy herinner ik mij nog heel levendig. Ik was in 1991 provinciaal verantwoordelijke van de VFG. En in de lente van dat jaar werd ik naar Zolder gestuurd omdat daar een soort opstand van de bewoners van de dienst voor zelfstandig wonen bezig was. Ik ontmoette Eddy en zijn kompanen in het tentje, dat symbolisch de nieuwe ADL-centrale moest voorstellen. Eddy zat daar nog wat bescheiden op de achtergrond. Maar toen de acties harder werden, met bezettingen van kruispunten en een betoging in Brussel, leerde ik Eddy al snel kennen

als de drijvende kracht van de hele beweging. Toen al en alle jaren daarna tot op vandaag was Jos Willems in alles wat Eddy ondernam zijn trouwe rechterhand.

Een bezoek van de bewoners van Tienhof, vergezeld van enkele assistenten en sympathisanten, aan minister Lenssens zou uiteindelijk de doorslag geven. In een interview met Het Belang van Limburg beschreef Eddy die beslissende trip naar Brussel als volgt: "Uiteindelijk werd het een strijd. Een actie. Ik herinner me dat we met een bus naar Brussel trokken. Met ocharm 35 man naar het kabinet van minister Lenssens. In de hal wachtte een volledig rijkswachtpeloton ons op in gevechtskledij en met wapenschild en getrokken knuppel."

In die woelige dagen overtuigde Eddy de KVG, de VFG en andere belangenorganisaties om de 'onafhankelijkheidsstrijd' (want dat was het echt wel) in Zolder te steunen. Omdat de lokale overheid de dienstverlening had stopgezet, werd samen met de assistenten die de kant van de gebruikers hadden gekozen zelfs een alternatief assistentieteam opgezet.

Intussen hadden de actievoerders de vzw Tienhof opgericht die volledig werd gestuurd door de bewoners van de dienst. En op 1 augustus 1991 droeg minister Lenssens de erkenning van de dienst voor zelfstandig wonen over aan vzw Tienhof. Kort daarna stapten ook VFG en KVG als belangenvereniging mee in het bestuur. Ik had toen nooit kunnen vermoeden dat ADO Icarus en vooral de persoon van Eddy Denayer mijn hele verdere leven zo grondig overhoop zou gooien.

Uit de moeilijke maar boeiende beginjaren van ADO Icarus blijft mij gek genoeg vooral één beeld bij dat wel sprekend is voor de tomeloze inzet van Eddy. Ook in die tijd viel Eddy al wel eens uit met gezondheidsproblemen. Maar dat mocht voor hem geen rem zijn op de werkvreugde. Katrien, die intussen als dienstverantwoordelijke voor Diest was aangeworven, en ik werden per telefoon opgevorderd om naar Heikant 8 te komen. En nadat we ieder een stoel uit de living hadden gepikt, handelden we zittend rond het ziekbed van Eddy de agenda van ons dagelijks bestuur af.

In de jaren die volgden groeide ADO Icarus, dank zij een hard werkend directieteam en tientallen enthousiaste medewerkers, uit tot een grote sociale onderneming. Momenteel ondersteunt ADO Icarus met meer dan 300 personeelsleden in 12 diensten meer dan 200 mensen met een beperking. Eddy en ik deden in die periode als voorzitter en directeur van ADO Icarus regelmatig een soort van stoelendans. Eigenlijk oefenden wij al die jaren een soort duobaan uit. En we verstonden elkaar daarbij wonderwel. Misschien wel omdat we erg complementair waren: we dekten elkaars zwakke punten vakkundig af en speelden elkaars sterke punten ten volle uit.

Die samenwerking ging soms wel heel ver zoals dit beeld bewijst. Eddy kreeg, zoals wel meer gebeurde, een lumineus idee. Voordat iedereen op vakantie vertrok zouden we met de ganse directie en staf de burelen gaan poetsen. En met ons tweetjes hebben we ter plekke dan maar meteen een nieuwe poetsdienst opgericht.

In zijn jarenlange strijd voor 'de goede zaak' kon Eddy één heel sterk wapen inzetten: hij had zeker de gave van het woord. Op zijn eigen rustige en zelfs charmante manier kon hij mensen overtuigen en bezielen.

Als een echte missionaris reisde Eddy al die jaren Vlaanderen rond om diensten te bezoeken, om vergaderingen bij te wonen, om toespraken te houden of gewoon om contact te houden met zijn vele vrienden. Honderdduizenden kilometers heeft hij afgelegd. Eerst jakkerde hij rond in afgeleefde en ongerieflijke camionettes. Dan kwamen al wat degelijker en aangepaste minibusjes en de laatste jaren reisde Eddy zelfs rond in een gerieflijke en volledig aangepaste auto. Eddy had daarbij geen GPS nodig. Hij was een levende landkaart en kende intussen elke hoek en elke straat in Vlaanderen.

Dat Eddy een gedreven man, een doorzetter was, zal voor niemand hier een geheim zijn. Sommigen zouden hem zelfs eerder een 'koppigaard' noemen. Zeker als het om zijn mensen bij ADO Icarus ging, liet hij niet af voordat hij zijn slag had binnengehaald. Daarom ook dat hij de laatste maanden met alle kracht die hem nog overbleef is blijven zoeken naar een veilige haven voor ADO Icarus en zijn mensen.

Maar die koppigheid, dat vasthouden aan zijn eigen grote gelijk kon soms ook wel bijna komisch worden. Zo is niemand die ooit met Eddy rondreed er in geslaagd om zijn rolstoel vast te zetten. Dat heb ik zelf mogen ondervinden toen ik voor de allereerste keer met Eddy in zijn rolstoel achter in de laadbak van zijn camionette terugkwam van een vergadering in Brussel. Ik nam de bocht van de afrit in Zolder blijkbaar toch nog iets te snel. Eddy maakte met zijn elektronische rolstoel enkele mooie pirouettes en kwam uiteindelijk met een flinke slag tot stilstand tegen de achterdeur. Resultaat: een aantal blutsen en een kapot achterlicht. Dat achterlicht heeft hij bij mijn weten nooit laten repareren. Want dan moest hij zijn ongelijk toegeven!

Eddy kon uren gefocust en in zijn eentje aan zijn computer zitten of op zijn tablet tokkelen. Maar tegelijk was Eddy een gezelschapsdier. Hij was zo graag onder de mensen.

Eddy leefde helemaal op als hij omringd was door zijn mooie gezin, door Paulette, zijn dochters en kleindochters. Zoals hij het zelf in dat interview verwoordde: 'Allemaal vrouwen in mijn omgeving. Ik ben een gelukkig man, ja.'.

Eddy was zeker geen tafelspringer, dat kon ook maar moeilijk met zijn handicap, maar hij was er wel graag bij als mensen ergens gezellig samen waren. En een beetje ijdelheid was hem daarbij zeker niet vreemd. Want hij stond toch ook wel graag in het middelpunt van de belangstelling.

Zo herinner ik mij nog altijd heel levendig een beeld dat Paulette spontaan de reactie ontlokte 'Ziet onze Christus daar eens zitten tussen zijn discipelen'. Het was bij de opening van een revalidatie- en vakantiecentrum voor personen met een beperking aan de Zwarte Zee in Bulgarije. Het pas aangeworven personeel had zich rond Eddy verzameld en hing aan zijn lippen terwijl hij hen zijn levensverhaal vertelde. En Eddy straalde!

Eddy was ook een levensgenieter. Hij was gulzig in de positieve en in de ruimste zin van het woord. Hij kon zo ontzettend genieten van een lekker straf biertje of van een fijne whisky. Ook dat biertje roept bij mij weer een uniek beeld op. In de pioniersjaren van ADO vergaderden we met de gebruikers in cultuurcentrum De Muze. Na afloop genoot Eddy voor het naar huis gaan (of beter 'rijden') van één of meerdere trappistjes. En de andere bewoners lieten zich ook niet onbetuigd. Toen ik op een winteravond als laatste met de auto naar huis vertrok, zag ik in de verte voor mij uit een hele rij rode achterlichtjes zigzaggend over de weg terug naar huis rijden. Ik heb mij laten vertellen dat Eddy zo op een avond eens naast de weg en in de gracht beland is.

Ook lekker eten was aan Eddy wel besteed. Hij liet zich graag regelmatig verwennen in een fijn restaurant. Maar het moest voor hem absoluut niet altijd haute cuisine zijn.

Hij kon evengoed met volle teugen genieten van een flink bord ballekes in tomatensaus of van vier, vijf spiegeleieren met een friet.

Zijn tegenstribbelend lichaam liet Eddy de laatste jaren niet meer toe om nog verre reizen te maken. Maar zo lang dat wel nog kon, keek hij van maanden vooraf uit naar de zon, de zee en het zand van de Zwarte Zee in Bulgarije.

Hij liet zich met veel plezier verwennen in het vakantiecentrum van Pomorië dat met de steun van de VFG was uitgebouwd.

En als hij met bloot bovenlijf languitgestrekt in zijn rolstoel aan het strand kon liggen, was het paradijs op aarde voor Eddy heel dichtbij.

Ik zou deze korte terugblik op de persoon en het leven van Eddy graag afsluiten met een quote van Eddy zelf in datzelfde interview met het Belang van Limburg: 'Weet je, soms vraag ik me af of ik even gelukkig zou geweest zijn zonder mijn handicap.'

Eddy, ik weet in elk geval dat ik heel gelukkig ben dat ik u op mijn weg ben tegengekomen. En dat ik heel fier en vooral oneindig dankbaar ben dat ik samen met u een heel groot stuk van die weg heb mogen afleggen.